

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Nucleus Coppensteinus Conceptuum Prædicabilium In Dominicas Festaque omnia per Annum

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1624

Dominica IV. Quadragesimæ Feria II. Prope erat Pascha Iudæorum, &
ascendit Iesus Ierosolymam, & inuenit in templo vendentes. Ioan. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51556](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51556)

nestam, quæ plures vno maritos habuit. Quid talis de adulterio censuisset?

P A R S III.

Da adulteræ absolutione.

Absolutur
Quia.
Alia nūc
tempora.
Indicia.

I. **A**dducunt ei mul. in adul. depr. & eam statuunt in medio. At suam ipse sententiam, minime interponit. Quid, Iesu? Lex tali flagitio lapidationem decernit: in idem olim Sulphureos imbres, diluvij rabiem, pestes, mucrones, mortes immisisti: Et tu, Matthæi 5. non venisti solvere legem sed adimplere: & hanc impunem, tamen & indemnem dimittis? O tempora meliora! O misericordiam! Agite; Spem animumque resumite peccatrices:

Quia Iu-
dex est me-
re miseri-
cordia.

Non desperetis vos, quæ peccare soletis. Aduocatum habetis Iesum potius, quam vindicem; tantum nolite amplius peccare. Is est, qui ait, Ezech. 18. Nolo mortem peccatoris; sed magis ut convertatur, & viuat. Ose. 6. Misericordiam volo, & non sacrificium. Vere is est Deus, cui proprium est misereri semper ac parcere. Non venit, ut iudicet mundum; sed ut saluetur mundus per ipsum. Ergo absoluit eam.

Quia ac-
cusatores
Indicem
Iudicem
grauis
rit.

II. Et id etiam propter hoc, quod accusatores eius, Pharisei ac iudices magis rei essent, adulterij spiritualis minimum. 1. Vnde alias ad eos ait, Matt. 12. Gens praua, & adultera. Ps. m. 49. Si videbas furem, currebas cum eo; & cum adulteris portionem tuam ponebas. Itaque sibi: ignoscebant multa; alteri nihil: Est autem vnus adulteræ omnia Dominus. 2. Qui sine pec. est, inquit, primus in eam lap. mittat. Quis talem absoluendi rationem audiuit vnquam vel excogitauit? Noua est. 3. Vos vero Iudices, erudimini, qui iudicatis terram. Memineritis istas Ciceroniani contra Sallustium: Carere debet omni vitio, qui in alterum paratus est dicere. 4. Israelitæ, Iud. 20 decer-

nunt bellum aduersus tribum Benjamin ob vxorem Leuitæ confutationibus exanimatam: Eos tamen vetuit Deus in aciem prodire prius, quam sua ipsi delicta expiasent. Ita primum iustus sis ipse tibi: dein alteri. Alioquin Ps. 49. Peccatori dixit Deus; quare tu enarras iustitias meas?

4. Quia iudices erant insufficientes.

Nec solum vacare debet culpa iudex culpæ: sed & virtute, doctrinaque polle- re; velut alis duabus auis. Et tamen quot sine istis ad tribunalia euolant? Legem daturus Deus noluit à bruto montem tangi. Vah quales hodie bestię in monte illo Iustitiæ etiam stabulantur.

5. Quia cõ-
plicam non
adduxerant.

III. Denum & adulterum adductum oportuit. 1. Nam viri in hac re delictum est maius, quo esse maior constantia debet. Quo grauior Adæ, quam Eux cul- pacensetur. 2. Oportebat & maiores in vrbe, propalam eiusdem delicti reos, adduxisse: Inprimis Regem ipsum Herodem 5. sed est, ut Anacharsis Philosophus aiebat: Leges aranearum telis sunt similes; muscas captant: aues vero perfringunt eas, & erabrones. 4. Diogenes rapifurem ad furcam videns, clamat: Magni fures paruum ducunt.

Dat veniam cordis, vexat censura columbas.

4. At tu Domine derelictis ades: absol- uis, quos condemnat mundus. Inquis; Nec ego te condemnabo mulier. Clementissi- me Domine, tute olim lues: quod nunc indulges. Nos absoluis; te inuoluis.

DOMINICA IV. QVADRA-
gesimæ Feria II.

Prope erat Pascha Iudeorum, & a-
scendit Iesus Ierosolymam, & inuenit
in templo vendentes.

Ioan. 2.

PHinees, Num. 35. nepos Aaronis, cum ethnica Madianite peccantem Zom- bri propalam confodit secundum geni-

LIII 3 talia.

taliam. Adeoque placuit is zelus populo, ut æternum ei Sacerdotium decerneretur. Ita IESVS zelatur in fornicantes contra Templum.

Super quo nos

- I. In Deum cadere iram.
- II. De templis Dei cultui construendis.
- III. De antiquitate vsus templorum, ac vniuersalitate.
- IV. De ementibus ac vendentibus in templo.

PARS I.

In Deum cadere iram.

Docent id
1. *Disa.*

Negabant Stoici in Deum cadere iram: cum affectus vel passio, & mutatio absint à Deo: Itemq; & virum Sapientem esse *irascibilem* oportere.

Errabant. 1. Rectius philosophatur Moyses Exod. 32. *Quiescat ira tua, & esto placabilis super nequitiam populi tui.* 2. Psal. 6. *Domine ne in furore tuo arguas me.* 3. Zach. 1. *Effunde iram tuam in gentes.* 4. Rom. 1. *Reuelatur ira Dei in cælo.*

2. *Facta.*

Dictis facta suffragantur. Angelorum è cælo proturbatio. E paradiso protoparentum expulsio. Gen. 3. Diluuium, Gen. 7. Sulphureus ignis Sodomæ. Genes. 19. Aegyptiorum, Exod. 14. in mari rubro submersio. Israelitarum, Num. 22. neces ab ignitis serpentibus. A peste hominum septuaginta millium, 2. Regum 22. Cædes centies octuagies millenorum Assyriorum facta per Angelum, 4. Reg. 19. Cædes primogenitorum. Exod. 11. Captiuitates Iudæorum iam in Assyriam, post in Babyloniam abductorum. Demum hodierna extemplo vendentium exturbatio. Ad instar Samsonis, Iud. 13. afinæ mandibula fugantis Philistæos, & mille prosternentis. Mirabilius Christi est factum, viri talis, in tali loco, inter tot ac tales, vrbe tota infectos vni.

PARS II.

De templis Dei cultui construendis.

I. **T**empla quantum honorant Catholici: horrent tantum hæretici. Ea vel demoliuntur, vel deserta squalent apud ipsos: vno, altero ve excepto suis conciliabulis habendis. Sed odio Satanam ipsi; nos Deum imitamur amore templorum & honore. Ac tamen in omni loco Deus adorari queat: Nam, inquit, *Cælum, & terram ego impleo*: certa tamen ipse loca sæpe delegit, vbi vim, gratiam ve maiorem exeruit.

1. Ut Deus erat Deus ante, quam carnem induisset, implens omnia: hanc tamen ut templum elegit, in ea mirabilia magna ostendebat. 2. Ita in toto habitat corpore anima, inque singulis partibus: vna tamen, quam in alia, nobiliores effectus operatur: Id quod vni præ altero dat membro præstantiam. Ita Deus. Psal. 138. *Si ascendero in cælum, tu illic es: si descendero in infernum ades: nihilo tamen minus in templis vult adorari.* Psal. 114. *Adorabo ad templum sanctum tuum, & confitebor nomini tuo.*

3. Ut solex æquo lumen suum diffundit in sidera, inque orbem; & obit axem, signaque Zodiaci duodena, simul anni tempora distinguit: simul alios, aliosque hic, alibique, nunc, aliasque alios atq; alios producit effectus, &c. Ita Deus, et si in cælis collaudetur; reluceatq; in beatissimis mentibus, alia tamen per alios operatur; & aliter alibi colitur: Coli vero hic in templis voluit; ideoque & hæc ipsa coli.

4. Enimvero quid est, quod rupibus ac montibus delectatum olim Deum Scriptura prodit? Legem Tabularum in Sinai dedit, Exod. 19. In Thabor, Matth. 17. transfiguratur. In Oliueti, agonizat. In Caluariæ, cruci suffigitur. Matth. 28. Supra petram fundat Ecclesiam. An quod præcel-

præcella templorum perinde se amaturum domicilia innuat? Reor equidem. Facta eius attestantur. Qualia enim, quot, quantaque in templis Admiranda, Diuinaque abs Deo patrata fuisse historiae produnt?

Sabbato. 11. 5. Quare sicut diem abs die discreuit Deus, Sabbatumque præ alio habuit, ita & locum præ alio. Placuit ei Ierosolyma Templo destinata. Placuit ei Tabernaculum prius ac Propitiatorium.

Primogeniti. 6. Ad hæc, Exod. 13. Deus sibi primogenita singulariter deposcebat, cum tamen Domini esset terra, & plenitudo eius. Psa. 23. Ita & loca quædam singularia.

Exemplum. 7. Quod si perinde sit, ac satis, ubique coli Deum: 1. Cur Magi tam procul exciti? 2. Cur Daniel per fenestram versus Templum. Tribus temporibus in die stectabat genua sua, & adorabat? Danielis 6. 3. Cur in captiuitate Chaldaica Iudæi Psa. 136. Super flumina Babylonis queruntur, illic sedimus, & fleuimus, dum recordaremur tui Sion? 4. Cur Apostoli Petrus & Ioannes ad templum ad horam orationis non am ascenderunt? Act. 3. 5. Cur B. Virgo Maria, voti rea & filium Deo ficit in templo, hocque quotannis itinere longo inuisit?

Sacerdos. Omnino sicut delectum habet ministrorum in sacris Deus; ita & locorum.

P A R S III.

De antiquitate vsus templorum ac vniuersalitate.

9. J. V. T. V Sus templorum est peruetus. Nam in deserto fuit Tabernaculum ex Dei præcepto, & præscripto. Exod. 26. 2. In Palæstina, 2. Reg. 7. Ego habito in domo cedrina, & Arca Dei posita est in medio pellium. Et templum quo sumtu, splendore, conatu, arte, &c. constructum fuit: vide 3. Reg. 5. 6. 7. 8. Destructum restaurauit Zorobabel. 1. Esd. 2.

Apostoli vero templa condiderunt, vbi vbi prædicauerunt. Matthæus in Aegypto; Ioannes Ephesi, Bartholomæus in India. Teste Abdia Apostolorum æquali libr. 2. hist. cap. 27. Eusebius scripsit sub Claudio Imp. & scribit, iam tum vbiq; stetit templum Christo. Orbem dein Constantinus, ac Helena mater impleverunt templis.

Apostolici viri idem studuerunt. S. Apostolico. Martialis annis abhinc 1500. per Aquitaniam, Galliamque Fidem, miracula, templa serebat: atque vt idem facerent fideles epistolis admonebat, vt Burdegaleses S. Stephano templum collocarent.

Idem & egerunt, & suaferunt, & iussu. Concilia. Idem decem antiquissima Concilia. Quorum vox vna. Si quis Domum Dei docet contemptibilem esse debere, anathema sit.

Quocirca hæretice, templorum violator, & expiator, interroga Patres tuos, & dicent tibi, ac metue Dei flagellantis iram, innumeris exemplis contestatam: vt vel hodie Flagello eiecit. Tantane ecclesiis ira animis?

P A R S IV.

De ementibus & vendentibus in templo.

1. E Mentes, & vendentes. Quos? An beneficiorum Ecclesiasticorum profanatores; possessionum sacrarum inuatores; ac depeculatores? Hi sunt qui templum vertunt in spelæum latronum, ac prædarum receptaculum. 1. Hi sunt noui Philistæi, 2. Reg. 3. qui captiuam Dei Arcam sub eodem tecto, inque ara vna cum Idolo Dagon constituunt: quæstum putantes esse pietatem. 2. Hi sunt Tyrii, Sydonij, Babylonij qui Templum profanant. De quibus Ioel 3. Argentum meum & aurum tulistis cito, velociter reddam vicissitudinem.

3. Hi

3. Hi sunt Nabuchodonosores; Dan. 3. qui post plura beneficia inuasa, distracta; euerſaq; templa demū statuam auaritiæ, vel luxuriæ sibi collocant: quasi rem preclare geſſiſſent. Deniq; vero toti obbruſcunt in beſtias verſi infernales. 4. Hi sunt iſti Balthaſariani templorum prædones, quorum ſe prædis ſaginant epulantes; vſque dum eis ſubito ſuperueniat interitus. 5. Sunt Heliodoriani, 2. Mach. 3. ſpoliatores templi. Væ, & flagellabuntur ſimiliter atrocius.

A Deo, & Angelis puniendi.

O vos Angeli, templorum, ararumque tutelares; hos pro meritistractate pertinaces. 1. Sicut ē cœli templo profanos violatores Luciferianos exturbatiſtis. 2. E Paradisi larario ſacro protopeccatores eieciſtiſ. 3. E choro Apoſtolorum Iudam: 4. Sic hoſce coruos ex arca expelite. Sed adhuc manus Domini eſt extenta, armataq; flagello. Væ ab iſtu: Fugite a ventura ira. Nolite Domum meam facere ſpeluncam latronum. Vos aliis Eccleſiam, ac cœlum reſeratiſ; & ipſos vos excludetiſ?

Hæretici.

II. Sed & hæretici Domum Dei faciunt ſpeluncam latronum. Latrones ipſi ex ea egreſſi, quod eam latrociniiſ compleuerunt? In hoſ, Ieſu flagellum para, ac vibra; hoſ eiſce animarum nundinatores, ac diuenditores. Quid? Vel ipſam Sſ. Trinitatem vendunt, produnt, blaſphemāt. Vendunt, proterunt Chriſtum, Sacramenta, Sacra omnia, Sanctoſ, Vota, Monaſteria, ieiunia, &c. Vos, voſ ſeciſtiſ eam ſpeluncam latronum.

Sacerdotum ſanctimonia ornetur.

III. Quo honeſtior eſſe ac ſanctior vita, vocatioque Sacerdotiſ allaboret. Metuat flagellum Dei: latronum exempla punitorum, ac eiectorum. Sed priuſquam euellerentur, exaruerunt. 1. Sic luceat lux veſtra, vt fiderum: quæ, etſi nebuliſ obuaporentur; hiſ tamen non attinguntur, minus obſcurantur; minime vllam vniquam eccliſim patiuntur. 2. Recogitate,

& veſtroſ honoreſ reſpicite, ipſiſ Angeliſ ſuperiores.

1. Hinc S. Franciſcuſ aiebat: ſi occurriffentambo libi; priuſ Sacerdoti, tum Angelo deruliſſet honorem. 2. Sanctuſ Antoniuſ, quem obuium habebat Myſtam, ei ſupplex accidebat, petenſ benediſtionem. 3. Conſtantiuſ Magnuſ in Nycæna profeſſuſ Synodo eſt: ſua ſe purpura conteſturum Sacerdotem, quē peccantem vidiſſet. Sacerdoteſ appellabat ſuoſ Patronoſ, aut Patreſ. 4. Theodoſiuſ Imperat. ad pedeoſ Sancti Ambroſij ſtratuſ ſupplicabat ab anathemate exolui. 5. Attila, terror & flagellum orbis, fureſ in Clerum Romanum ei vltima quæque minitabatur: ad Sacerdotiſ tamen Leoniſ Papæ conſpectum inhorruit, poſuitque ſauitiam, ac vertit viam, vimque alio.

Sacerdoteſ ſunt, qui Templum faciunt Domum orationiſ: ijdem latrocinanteeiſciant oportet: non currant cum latronibuſ, nec portionem ſuam cum illiſ ponant.

FERIA III. POST DOMINICAM
IV. Quadageſimæ.

Ascendit Ieſuſ in templum, & docebat: & mirabantur Iudei dicenteſ, Quomodo hic literaſ ſcit, cum non didicerit? Ioanniſ 7.

Regina Saba. 3. Regu. 10. longe venienſ Raudituſ Salomonem, ſic admirata ſapientiam viri eſt, vt vltra non eſſet in ea Spirituſ; beatoſque ſeruoſ eiſ pronuntiaret. Ita nationum omnium regina Synagoga, audito Ieſu, obſtupuit, dicenſ: quomodo hic literaſ ſcit?

Nos circa idem in præſenſ

1. De inuidia.

II. De